

GAZTE NARRATIBA

Ni-tik Gu-ra

MARIZIPRIZTINEK EZ DU ZORIONEKO GALEPERRIK NAHI | Nunila Lopez Salamero. Irud: Myriam Cameros
Txalaparta, 2009 | Gazteentzat
64 orrialde. 15 euro

Asun AGIRIANO

Esku artean dugun liburuan bat egiten du-te ipuinak, album ilustratuak eta narrazio grafikoak edo komikiak. Autofikzioa “mo-dan” dagoen proposamen literarioa izan-nik, esan genezake kontakizun hau bete-betea koka daitekeela norberaren buruaz aritzeko generoan: Marizipriztin pertso-naiaren gorabeherak jakingo ditugu, biko-te harreman makaldu batetik atera eta bi-zitza berri bat aurkitzen duen emakumea-renak, alegia.

Alabaina, istorioari ez zaio egozentris-mo kutsurik antzematen; justu kontrakoa esango nuke, ukitu umoretsuz “zipriztin-dutako” kontakizuna dela.

Emakumeek idatzitako/marraztutako istorio grafikoak lehendik ere ezagunak genituen, hala nola “Persépolis”, “El juego de las golondrinas”, “Diario de una adoles-cente”, eta “Rollos míos”. Liburu hauetan guztietan egileak protagonistaren ahotse-an jarriko ditu bizitzan izango dituen gora-beherak eta aldaketak.

Marizipriztin liburuaren abiapuntua gi-za harremanetan sortzen diren arazoak eta ez ulertzeak dira, bizikidetzak ekar ditzake-en atsekabeak.

Marizipriztin errealitatearen eta fanta-siaren mugen artean dantzan dabil, ipuin tradizionalen elementuak era modernoan

emanez: kristalezko zapatak eta galeperra-ren esaldiak “Errauskine” ipuin klasikoa-ren oihartzuna ekarriko digu, baita amaie-rako esamolde ospetsuak ere, «eta zorion-tsuak izan ziren...». Baina kontakizun hau, maitagarrien ipuinetan ez bezala, printze-arekin ezkontzen den egunean hasten da.

Halako batean, Marizipriztinek zoritxa-rreko zapatak pikutara jaurtiko ditu, prin-tzea utzi eta galeperrak erosi behar dituela ahaztuko du, errudun-sentimenduak albo batera laga eta planto egingo du. «Orduan-txe hasi zen bere buruari barre egiten» eta, bide batez, irakurleoi eragiten, zeren umo-re zertzeladei eta ironiari esker, guri ere irribarrea aterako baitigu.

Lelo nagusia da “Zu zeu zara!”. Kalitate li-terarioa usnatzen ibiltzen garenoi mezua hain argi adierazte horrek apur bat atzera eragiten badigu ere, esan behar da diskur-tsoa zuzenean azaltzea apustu egokia dela komiki edo narrazio autobiografiko baten proposamenaren ikusmoldetik.

Liburuaren beste ezaugarri aipagarri bat gogoeta eragiten duela da, hots, irakurketa baliagarria dela pentsaera kritikoa sustatu eta kontzientziak pizteko. Horregatik, hain zuzen ere, jaso zuen Racimo saria (aukera-berdintasunean laguntzen duten jardueri ematen zaiena), eta, horregatik, arrakasta handiz urte batzuetan PDF formatuan pos-ta elektronikoko bidez hedatu ostean, euskal argitaletxe batek liburu formatuan kalera-tu du. Beraz, guztiagatik, egiten zaigu libu-rua interesgarri, narrazio molde berritzai-lea izateaz gain, ekimen ausarta delako.

Irakurle gazteak edo helduak jakingo du istorio pertsonal honetatik zer atera, zen-bateko sinesgarritasun dosia eman behar dion... Amaierako biografiak joko kutsua du, egileek irakurleari keinu konplize bat egiten diote.

Kontakizunari darion umoreak berdin-tsu harrapatuko du errealitatea gogoko duen irakurlea edo fantasian murgiltzen dena, gaztea izan edo heldua izan, militante feminista edo literatura-aktibista.

Ilustrazioek pisu handia dute, kolore-tsuak dira eta espresibitate handikoak, for-metan gehiegizkoak, figurak eta siluetak desitxuratuak; oro har, graffittien antza eta ukitua dute... atentzioa emateko eta aldarri-katzeko aproposak.

aagiriano@gmail.com

Tere IRASTORTZA

Hitzaren tokian

Toki bat behar du gizakiak eguzkia-ren azpian. Bertan kokatu ahala gara-tu ahal izango da edota bertan geratu ezinda deserrotuko. Baita ibilian eta joan-etorrian bizi direnak ere. Hauek ere badute, fun-tsean, sorterrri, sortalde eta sartalderik.

Horrela, nonbait toki bat eta denbora bat hartzen due-nak –tarte bat, gune bat due-nak– askatzen du bere norta-suna, beti hainbeste korapilok trabatua.

Hitzek ere beren tokia be-har dute. Tokiek, ordea, ez gai-tuzte beti hautatzen, eta or-duan, geure tokiaren irrikan ere bizi ohi gara, geu eta geu-re hitzak, geu edo geure itza-lak. Izan ere, ez da aski batek hitza liburuan utzi nahi iza-tea, liburuak bere apala eta bere erakus-mahaian agerto-kirik aurkitzeko.

Halaxe dabilzkigu azkenal-dian Axel Luzarraga, J.A. Pa-gola eta Joxe Arregiren hitzak itzulinguruka. Aurrenekoari munduan tokia kendu nahi zaio, horrela bere hitzak ba-liogabetzeko, eta bigarrenei hitza kenduz kentzen zaie to-kia. Azken biok beren tokia Elizan behar dute, nahi dute. Baina, nola ez, Elizak berak –ez bi edo hiru Jesusez hitz egiteko elkartzen den gune horrek– hartzen du hemen eta orain toki guztia, despla-zatu egiten du dena: den guz-ti hori.

Azken egunotan, J.M. Ba-randiaranen atzerriko egune-rokoa irakurtzen askotan sen-titu ditut oraindik beste elizgizon horienak izan dai-tezkeen xuxurlak, Pedro eta Mariaren artean, Pedoren harrizkoa Mariaren hezur-ha-ragizkoaren ordeztatu duen Elizaren indar eta ezi-nak sortuak.

Baina toki guztia liturgia-rentzat, liturgia guztia botere-arentzat eta berriz irabazleen alde daukan Elizan ez dago tokirik orain ere euskal elizta-rentzat, Mariaren sinesme-narentzat, Liburuaren liburua oinarritzat hartzen dutenen-tzat. Nola baina... Bibliaren to-kia ere hain mugatua duen Elizan, Euskal Herria sekula aitortutako herritzat onartu nahi ez duen Elizan!

NARRATIVA

Nova Exhibition Express

ULTRABRUTAL
Mike Ibáñez
Glénat, 2009
96 páginas. 9,95 euros

Txema AGIRIANO

Los seguidores del sentido del humor y extraños sucesos de Chuck “El Club de la lucha” Palahniuk, y las delirantes novelas cargadas de pretermisión, paranoia y conspiración de Thomas Pynchon tienen en Ibáñez un nuevo autor a seguir.

Mike Ibáñez sobrenombre de Miguel Ibáñez Rius (Barcelona, 1963) se dio a co-nocer en 1983 a través de Radio 3-RNE co-mo conductor del programa radiofónico La Rosa de Vietnam. En el campo de la te-levisión ha realizado los documentales “Subliminalia” y “AcTV.ty” para BTV (Bar-celona Televisió). Ha publicado los ensa-yos “¡Zap!: Caos, capitalismo y televisión”, donde analiza la nueva televisión; “pOp cOntrOl. Crónicas post-industriales”, don-de estudia la propaganda nazi, las bombas atómicas, la paranoia de la conspiración, e

incluso la marca Nike; e “Imágenes para la sospecha”, en el que nos habla de los fal-sos documentales. Es responsable de “Kar-ma Chungo”, libro que recoge quince cuentos firmados por Ji Ha Chol, que sati-rizan sobre el budismo. “Ultrabrutal” es su primera novela.

Mike Ibáñez es asesor de Spectra, Sim-podium Mundial sobre Teoría(s) de la Conspiración, que se celebra en Valencia. Un foro que quiere mostrar el conspira-cionismo como parte de la cultura (o con-tra-cultura) popular, a través de los vehí-culos culturales que ha generado libros, películas, programas TV, música y noti-cias. Además de presentar a pensadores serios de talla internacional, Spectra, por ejemplo, dio eco al montaje que el fotó-grafo Joan Fontcuberta realizó creando un falso cosmonauta hecho desaparecer de los archivos soviéticos –que creyó real y así lo presentó en su programa el televisi-vo Iker Jiménez–. En otra edición de Spec-tra se debatía la posible muerte del pre-sentador Jordi Hurtado y su ocultación por parte de TVE. El presentador de “Saber y ganar” lleva 10 años con exactamente el

mismo aspecto físico y jamás comparte planos con otras personas. El caso lo reco-gió –ésta vez en tono jocoso– toda la pren-sa y televisión.

En “Ultrabrutal”, Mike Ibáñez nos pre-senta a un veterano del Vietnam de ori-gen judío, que tras pasar por diversas cri-sis religiosas y de drogadicción –en una de las cuales casi mata a su hijo–, acaba adop-tando una nueva personalidad. A Ji Ha Chol, su nueva identidad, le conocimos en el mundo real hace un par de años como autor de “Karma Chungo”. Vueltas de tuer-ca de una novela que combina realidad con las noticias del tabloide semanal nor-teamericano “Weekly World News” –que alterna sucesos y noticias reales con otras inventadas y del que algunos recordarán que en los noventa existió la versión en castellano “Noticias del Mundo”–.

La novela de Ibáñez nos acerca el Bu-rroughs de “Nova Express” y su mundo de drogas, conspiración, antilenguaje, inco-municación, alienación, apocalipsis, psi-cosis y caos. Ballard (“The Atrocity Exhi-bition”) y su visión apocalíptica del mundo es su otro gran aliado.